

ТЕПЛОДАРСЬКИЙ МІСЬКИЙ СУД ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом керівника
апарату суду
від 25.05.2015 року № 7-од/к

ІНСТРУКЦІЯ № 5

ПЕРША ДОЛЖАРСЬКА ДОПОМОГА ПОТЕРПІЛИМ ПРИ НЕЩАСНИХ ВИПАДКАХ

Аптечка першої допомоги

Нашатирний спирт застосовується для обробки шкіри при опіках кислотами, при укусах комах та для відновлення дихання при втраті свідомості. Нашатирний спирт не можна підносити до носа в посудині, потрібно змочити ним ватний тампон чи тканину і піднести до носа.

5% розчин йоду застосовується для обробки ран. Перманганат калію застосовується для промивання шлунка. Для цього готують слабкий розчин. Його також застосовують для обробки ран.

Питною содою промивають шлунок, обробляють шкіру при опіках.

Борним вазеліном змащують медичні салфетки при закритті глибоких ран, змащують шкіру.

При отруєннях, якщо отрута потрапила в шлунок, подрібнюють і випивають 5-10 таблеток активованого вугілля.

5% розчином борної кислоти промивають очі, обробляють шкіру.

Нітрогліцерин застосовують при болях серця.

Анальгін, амідопірін застосовують для обезболювання.

В аптеці повинні бути перев'язочні матеріали: бинти, вата, лейкопластир, пакетики з стерильними салфетками, кровоспинний джгут.

Штучне дихання

Штучне дихання слід проводити негайно в таких випадках: при зупинці дихання, при неритмічних дихальних рухах при слабкому диханні.

Для проведення штучного дихання потерпілого кладуть на спину на твердий предмет або підлогу. Під шию потерпілого підкладають якийсь предмет, щоб голова була відкинута назад. Пальцем обмотаним марлею чи носовим платком очищають рот потерпілого. Видалити потрібно все, що заважає слизу, згустки крові, штучні зуби, пісок і т.д. Якщо рот стиснутий, його розтуляють, ввівши між зуби якийсь предмет. Одяг, що здавлює тіло, знімають або розстібають. Ставши з правої сторони потерпілого відводять праву руку під шию потерпілого, а ліву кладуть на лоб. Голову потерпілого максимально

праву руку під шию потерпілого, а ліву кладуть на лоб. Голову потерпілого максимально закидають назад після цього виводять вперед щелепу, щоб нижні зуби були спереду верхніх. Іноді доводиться фіксувати язик, утримуючи його пальцями, щоб він не западав. Після цього беруть руки потерпілого за передпліччя ближче до ліктів і відводять за голову, цим викликається вдих. Після цього руки потерпілого зігнуті в ліктях, притискають до грудної клітки — відбувається видих. Такі рухи проводять ритмічно з швидкістю 12-16 рухів за хвилину.

Краще застосовувати штучне дихання методом "рот в рот", або "рот в ніс". Надаючи допомогу робить глибокий вдих потім через марлю чи хустку вдуває повітря в рот чи в ніс потерпілого з частотою 12-16 вдукань за хвилину. Штучне дихання не припиняють до відновлення ритмічного і достатньо глибокого самостійного дихання.

При припиненні кровообігу одночасно з штучним диханням проводять непрямий масаж серця. Цей спосіб ефективний, коли потерпілий лежить на твердому. Надаючи допомогу стає зліва від травмованого, кладе долоню руки на нижню третину грудної клітки, а зверху другу руку і проводить ритмічне натискування на грудну клітку в місці розміщення серця з частотою 60-80 раз на хвилину. Після поштовху припиняють натиск. Через 4-5 натисків проводять вдукання повітря способом "Рот в рот" або "рот в ніс". Ефективність масажу серця оцінюють по появі пульсу, звуженню розширених до цього зіниць, порозовінню шкіри.

Якщо надання допомоги проводять два чоловіки, один проводить вдукання повітря, а другий — непрямий масаж серця. Ця робота повинна проводитись до відновлення дихання і кровообігу чи прибуття лікаря.

Рани кровотечі

Коли кров б'є струменем, перш за все необхідно зупинити кровотечу, а потім перев'язати рану. Для цього слід затиснути пальцями вище рани артерію. За цей час кінцівку перетягують джгутом чи закруткою вище рани. Джгутом може служити гумова стрічка, трубка. Гут чи закрутку не можна накладу вати на голе тіло. Місце, де накладають джгут, обмотують бинтом чи іншою тканиною. Можна накласти джгут поверх рукава чи холоші штанів. Джгут розтягують і в такому положенні обмотують круг кінцівки, слідкуючи, щоб він укладався туго, а його витки лягали щільно один до одного. Проте надмірно затягувати джгут не можна, щоб не защемити нерва. Якщо після накладання кількох витків джгута кровотеча не припиняється, слід додати ще кілька витків накладаючи їх тугіше. При відсутності матеріалу для джгута кровотечу зупиняють закруткою. Закрутку роблять з паса, мотузки, скрученої хустки і т.д. Накладаючи закрутку, кінцівку піднімають вгору, накладають марлю, а матеріал для закрутки зав'язують вузлом на зовнішній стороні тіла. В цей вузол вставляють паличку і починають крутити до припинення кровотечі. Щоб закрутка не розпустилась, паличку закріплюють.

Після накладання джгута чи закрутки перев'язують рану. Під джгут чи закрутку кладуть записку, де вказують точний час накладання джгута. Кінцівку перев'язану джгутом чи закруткою не можна утримувати більше 2 годин, але за цей час не завжди вдається доставити потерпілого в лікарню. В такому разі, знову притиснувши артерію пальцями слід ослабити джгут чи закрутку на 5 хвилин. Необхідно пам'ятати, що джгут чи закрутку накладають тільки при сильній кровотечі, яку не можна зупинити пов'язкою.

При носовій кровотечі потерпілого слід посадити злегка закинувши голову чи кладуть на спину і розстібають комір. Ніздрі закривають тампонами з гігроскопічної вати чи марлі, при можливості змочені перекисом водню і затискають на 3-5 хвилин. Можна прикласти до перенісся холодну примочку.

Невеликі поранення і подряпини обробити йодом, при необхідності накласти пов'язку. Якщо під рукою немає аптечки, замість бинта можна використати чистий рушник, хустку і т.д.

При обробітку йодом змазують шкіру круг рани не торкаючись пошкодженої ділянки.

При ударах на забите місце накладають туго пов'язку. При ударах в область живота, тулуба, ніг потерпілого слід відправити в лікарню.

Переломи

При переломі кісток пошкоджується м'які тканини бувають розриви судин, нервів.

Переломи кісток бувають закриті і відкриті. При закритому переломі кінці кісток залишаються всередині тіла, а при відкритому — проколюють шкіру і виходять назовні.

При переломах на поранену кінцівку накладають шини, переносять і транспортують потерпілого тільки після накладання шини.

При відсутності шини можна використати дошку, фанеру, палку. Шину обладують ватою чи тканиною і прибинтовують до пошкодженої кінцівки так, щоб шина перекривала суглоби вище і нижче перелому.

При відсутності шин і підручних матеріалів можна прибинтувати зламану руку до тулуба, а зламану ногу — до здорової.

При відкритому переломі перед накладанням шини необхідно зупинити кровотечу і перев'язувати рану. При відкритому переломі з пошкодженням судин спершу накладають джгут, а потім шини.

При переломі кісток передпліччя пошкоджену руку згинають в лікті і кладуть передпліччя долонею наверх на шину довжиною від кінців пальців до ліктя.

Зверху на передпліччя кладуть другу шину меншої довжини. Обидві шини прив'язують до руки бинтом чи двома-трьома хустками. Наклавши шини передпліччя підвішують до шиї на косинці, рушнику чи бинту.

При переломі плечової кістки згинають руку в лікті, одну шину накладають від пахви до ліктя, а другу зовні від плеча до ліктя. Після того як шини прив'язані і передпліччя підвішене на косинці, для більшого спокою руку бинтом прив'язують до грудей.

При переломі ключиці частину руки вище ліктя прибинтовують до тулуба, а нижню частину підв'язують косинкою до шиї.

При переломі кисті і пальців руки, кисть прибинтовують до широкої шини чи дощечки шириною в долоню. Перед накладанням шин чи дощечки в долоню кладуть вату, щоб пальці злегка були зігнуті. Довжина шини чи дощечки повинна сягати від середини передпліччя і трохи виступати за кінці пальців.

При переломі кісток гомілки шини накладають так, щоб вони з зовнішньої і внутрішньої сторони гомілки заходили за п'ятку, а вгорі досягали до половини стегна.

При переломі стегна необхідно привести в непорушний стан всю ногу. Зовнішня шина повинна бути достатньо міцною і сягати від пахви до п'ятки. Внутрішня — від пахвини до п'ятки. Обидві шини прив'язують кількома пов'язками: на грудях, на рівні попереку, на стегні, під коліном і біля п'ятки. Для кращого закріплення пошкоджену ногу можна прив'язати ти до здорової. Накладаючи шину треба старатись не підіймати ногу, а підтримувати її на місці.

При падінні з висоти, при обвалах можуть бути переломи хребта і кісток таза. Ознаки такого перелому, різкий біль в хребті чи в області таза. Потерпілий не може зігнути спину. Для надання першої допомоги необхідно обережно підсунути під спину потерпілого дошку і прив'язати так, щоб хребет не гнувся. Рухомість хребта може привести до защемлення спинного мозку. Дошку на яку кладуть потерпілого застилають ковдрою (можна покласти пальто). Ноги потерпілого трохи згинають підклавши під них згорток.

При переломах ребер потерпілому при видиху слід туго забинтувати, або стягнути рушником груди. Потерпілих з пораненнями грудної клітки транспортують лежачими на спині. Не рекомендується давати їм пити.

При переломах черепа голову кладуть на подушку. Перша допомога зводиться до охолодження голови потерпілого холодними примочками.

При переломі нижньої щелепи накладають пращовидну пов'язку з двох хусток.

При лобих відкритих переломах до накладання шин необхідно перев'язати рану. Якщо в рані виступає кінець кістки, на неї кладуть побільше вати або чистої тканини. Шину накладають так щоб вона не давила на виступаючу кістку.

Проникаючу рану грудної клітки (коли під час дихання повітря проходить через рану грудної клітки) закривають герметизуючи пов'язкою. В крайньому разі при відсутності перев'язувального матеріалу прикладають до рани долоню потерпілого і кисть прив'язують до грудей.

При вивихах потерпілого відправляють в лікарню. Не можна самому вправляти вивих, щоб не пошкодити суглобну сумку.

Опіки

Опіки бувають трьох ступенів. Ознакою опіку першої ступені являється почервоніння і припухання шкіри. Обпечене місце змочують міцним розчином марганцевокислого калію.

Ознакою опіків другого ступеню є поява на шкірі пухирів наповнених рідиною. На місце такого опіку накладають стерильну пов'язку. При тяжких опіках третього ступеню, ознаками чого є обвуглена шкіра, опечене місце обережно звільняють від одягу і накладають стерильну пов'язку. Не можна відривати пригорівші до шкіри частини одягу, їх обрізують по краю. Потерпілого рекомендується напоїти чаєм і відправити в лікарню.

В разі опіків очей при електрозварюванні роблять холодні примочки на очі і терміново відправляють потерпілого в лікарню.

При опіках кислотами, лугами, уражене місце обмивають сильним струменем води. Опіки кислотами краще обмивати додаючи соди, крейди чи зубного порошку.

При опіках лугами у воду добавляють оцтову, лимонну чи борну кислоту.

Тривале перебування на сонці може привести до перенагрівання організму і теплового чи сонячного удару. При тепловому чи сонячному ударі людина втрачає свідомість, появляються судороги.

Потерпілого виносять в затінок або в прохолодне місце, розстібають комір, дають холодної води, обприскують холодною водою голову і груди, дають понюхати нашатирного спирту. При зупинці дихання та серця роблять відповідно штучне дихання та непрямий масаж серця. Потерпілого необхідно відправити в лікарню.

При переохолодженні організму і обмороженні основне завдання при першій допомозі це відновлення кровообігу і відігрівання примороженої частини тіла до нормальної температури. При легкому обмороженні приморожене місце відтирають чистою шерстяною тканиною або рукавицею. Коли відноситься кровообіг, шкіра почервоніє уражене місце можна змастити гусячим жиром, несолоним маслом чи вазеліном.

Коли на обмороженому місці появилсь пухирці чи омертвіння шкіри і глибоко лежачих тканин, обморожене місце перев'язують стерильним матеріалом і потерпілого відправляють в лікарню.

При замерзанні потерпілого виносять в тепле приміщення, скидають з нього одяг і розтирають чистою сухою шерстяною тканиною чи рукавицями поки не почервоніє шкіра а м'язи стануть м'якими. Після цього, продовжуючи розтирання, роблять штучне дихання, а при зупинці серця — і закритий масаж серця. Коли потерпілий прийде до свідомості, його тепло вкривають, напувають теплим чаєм або кофе.

Ураження електричним струмом

Ступінь ураження багато в чому залежить від часу перебування потерпілого під дією електричного струму. Торкнувшись до струмоведучих частин людина не може без сторонньої допомоги звільнитися від дії електричного струму. Перш га все потерпілого необхідно, як можна швидше, звільнити від дії електричного струму. При наданні

допомоги слід знати, що дотик до людини, що перебуває під напругою без застосування заходів обережності, небезпечно для життя.

В першу чергу необхідно відключити електроустановку чи провід якого торкається потерпілий. Якщо потерпілий знаходиться на висоті і може упасти після відключення струму, необхідно вжити заходів від можливих пошкоджень при падінні.

При неможливості відключити установку потерпілого можна відірвати від струмоведучих частин потягнувши за сухий одяг, використати суху палку, дошку чи інший не струмопровідний предмет.

Провід можна перерубати сокиркою чи лопатою з сухою ручкою.

Після звільнення від дії електричного струму у потерпілого перевіряють пульс, дихання, якщо потерпілий прийшов до свідомості, його кладуть на м'яке ліжко, укривають, забезпечують спокій і стежать за пульсом і диханням. Потерпілого слід тримати під наглядом, не дозволяти рухатись і продовжувати роботу бо навіть при відсутності тяжких симптомів після ураження електричним струмом не виключається погіршення стану здоров'я.

Якщо у потерпілого дихання неритмічне, судорожне, необхідно робити штучне дихання. При відсутності ознак життя у потерпілого слід негайно розпочати штучне дихання, масаж серця і робити його до відновлення природного дихання або до прибуття лікаря. Слід пам'ятати, що навіть при явних ознаках відсутності життя, штучним диханням і масажем серця вдається повернути потерпілого до життя.

Це стосується не лише ураженням електричним струмом, а також рятування утоплених тих, що задихнулися від потрапляння в дихальні шляхи сторонніх предметів — снігу, зерна, пилевидних речовин і т.д.

Отруєння хімічними засобами

При отруєнні потерпілого необхідно винести на свіже повітря і зняти з нього спецодяг. При потраплянні отруйних речовин в шлунок у потерпілого необхідно викликати блювання слабким розчином марганцевокислого калію, після чого дати 30 г сірчанокислої магnezії або сірчанокислого натрію з водою. Якщо потерпілий втратив свідомість, до його носа підносять ватку, змочену нашатирним спиртом. При відсутності дихання і серцебиття проводять штучне дихання і закритий масаж серця. Якщо отрута попала на шкіру чи в очі, ці місця промивають водою. При всякому отруєнні потерпілого необхідно відправити в лікарню

При укусі кінцівки отруйними зміями допомога і відправка потерпілого в лікарню повинна проводитись негайно, бо отрута поширюється на весь організм дуже швидко.

При укусі кінцівки її опускають вниз і вище укусу накладається джгут. Місце укусу промивають розчином марганцевокислого калію чи спиртом. З ранки слід постаратися видавити отруту.

При нещасному випадку велике значення має не лише надання допомоги а й уміння правильно підняти, перенести і перевезти потерпілого в лікарню.

Щоб підняти потерпілого з землі, два-три чоловіки стають біля здорової сторони і підсовують під голову, лопатки, таз і нога потерпілого руки і одночасно піднімають його, після чого обережно переносять на транспортний засіб.

Потерпілих з травмами ніг можна переносити на руках чи носилках. При перевезенні потерпілого гужовим транспортом його краще класти на воза разом з носилками, настеливши під них соломи, листя і т.д. Потерпілого на носилки кладуть на спину, але при переломі хребта і м'яких носилках, слід класти його лицем вниз, на живіт. Так же поступають коли у потерпілого перелом щелепи і він задихається.

Головне при наданні допомоги потерпілому необхідно враховувати час. Чим швидше буде надана допомога, чим скоріше потерпілий буде доставлений в лікарню — тим більше гарантій врятувати життя людині, що отримала травму.

Про це повинен пам'ятати кожний.